

Erica Simon

26/2 1910 - 11/2 1993

Af William Michelsen

En skønne dag i 1950erne træder en dame ind ad min dør i Roskilde og vil tale med mig om Grundtvig. Hun er fransk, men taler udmærket svensk og kommer næsten lige fra Uppsala, hvor hun i en række år har studeret noget så fjernt fra det akademiske miljø i Uppsala og Paris som Grundtvig og de nordiske folkehøjskoler. Hvordan var hun kommet på den tanke at kaste sig over dette emne?

Hun fortalte - og det blev en medrivende strøm af ord, fulde af begejstring, en energi, som aldrig syntes at ville eller kunne høre op, men som nu er standset og nøder os til at samle, hvad vi véd om dette mærkelige menneske, der blev docteur ès lettres ved Sorbonne, universitetet i Paris, på en afhandling om de svenske folkehøjskolars historie i slutningen af 1800-tallet og professor i de skandinaviske sprog og litteraturer ved universitetet i Lyon, men selv grundlagde sin franske folkehøjskole *Le Crau du Sapt*, sydvest for Lyon, for at lære bønderne dér at kende deres egen folkelige kultur og skabe kontakt mellem fransk og nordisk folkeoplysning, en virksomhed, der nu videreføres af en fransk-nordisk forening af samme navn.

Startpunktet for denne særegne internationale Grundtvig-forskning betegnede hun selv ved sin oplevelse af virksomheden på den svenske folkehøjskole *Hvilan* i Skåne, hvor hun bl.a. så eleverne danse folkedans. Her oplevede hun for første gang »Skolen for Livet« i grundtvigsk forstand. Men derpå fulgte hendes studium af de øvrige folkehøjskoler i Sverige, Norge og Danmark og endelig af ophavsmanden til det hele, Grundtvig. Hun vilde tale med *alle*, der beskæftigede sig med studiet og virkeliggørelsen af Grundtvigs skoletanker i de tre skandinaviske lande, men samlede sig til sidst om et samarbejde med den nordiske folkehøjskole i *Kungälv*, gennem hvilken enhver nordisk deltagelse i den franske folkehøjskoles arbejde i de senere år er blevet formidlet.

Sigtet med Erica Simons arbejde var at realisere Grundtvigs skoletanker, ikke blot i Frankrig, men overalt i verden, ikke mindst i Afrika. Hun så Grundtvigs skoletanker som et modtræk mod den centralisering af det franske skolesystem, der grundlagdes af Napoleon, og som stadig behersker det franske undervis-

ningssystem overalt, hvor det franske sprog tales. Hun vilde virkeliggøre den folkeoplysning på folkesproget, der stemmer med hvert folks oprindelige kultur, og som har til hensigt at sætte hele folket i stand til at forstå sig selv og få evne til at deltage i det politiske liv. Hun så »Le Crau du Sapt« som den spæde begyndelse dertil i Frankrig.

Erica Simons bidrag til udforskningen af Grundtvigs forfatter-skab drejede sig specielt om forholdet mellem hans tanker om videnskaben og folkeoplysningen. Hun har ligefrem udgivet hans afhandling »Om Nordens videnskabelige Forening« (1839) med sideløbende dansk og fransk tekst og en udførlig fransk kommentar (*De l'Union culturelle du Nord*, G.E.C. Gads Forlag, 1962). Bogen er indledt med en prolog og 6 kapitler, der introducerer Grundtvig til et fransk publikum, og forklarer hans begreb om videnskabelighed, hans menneskeopfattelse og historieopfattelse og hans begreb om universal-historisk videnskab, i særdeleshed stillet i sammenhæng med hans begreb om Nordens Kæmpeand og den nordiske mytologi, set i dens forhold til hebraisk og græsk kultur. Hun fremhæver, at Grundtvig ser middelalderens islandske og angelsaksiske kultur og litteratur som denne periodes to »mirakler«, der berettiger hans fremhævelse af den nordiske kultur inden for den universalhistoriske videnskabelighed. Det er beklageligt, at denne franske tekst ikke er udgivet i Frankrig, således som hendes hovedværk: *Réveil national et Culture populaire en Scandinavie*, som hun samme år forsvarede for den filosofiske doktorgrad i Paris. Hun demonstrerede dermed, at Grundtvigs arbejde på ingen måde var i strid med videnskabelig tænkning, men at han tydeligt adskilte den fra den folkelige oplysning og ønskede en vekselvirkning mellem dem og mellem de nordiske folk på et videnskabeligt plan. Sine tanker fra disputatsen har hun sammenfattet og ført à jour i en lille bog om »De nordiske folkehøjskolars idéhistorie« (1989).

Grundtvigforskningen har ved Erica Simons død mistet et menneske, der var i besiddelse af en utrolig energi for at virkeliggøre Grundtvigs tanker om en skole for livet i ethvert folk. Hun var medlem af Grundtvig-Selskabets styrelse og talte to gange ved selskabets årsmøder, 1. gang på Askov Højskole og 2. gang ved det internationale Grundtvig-seminar på Den internationale Højskole i Helsingør 1972, sidstnævnte gang på engelsk

om det grundtvigske begreb »folkelighed« og Léopold Senghorsk »Négritude«. Dette foredrag er trykt på engelsk i Grundtvig-Studier 1973 og refereret på dansk sammesteds, i sin helhed på dansk i Vartovbogen 1972. Grundtvig-Studier 1969 indeholdt et foredrag på fransk af Erica Simon om Grundtvig og Frankrig (med et udførligt referat på dansk). - Hun var dekoreret med den norske St. Olavs-orden.

Erika Helene Simon blev født den 26. februar 1910 i Königsberg, som dengang hørte til Tyskland. Sin barndom og første ungdom tilbragte hun hos sin familie i Hannover og tog sin studentereksamen fra den berømte progressive Odenwaldschule. Derefter studerede hun sprog og litteratur, først i Genève og dernæst i Paris. Her giftede hun sig og fik i 1936 en søn, dr. Jacques Kleiner, der nu lever med sin familie i Schweiz ved Basel, og fra hvem jeg har disse oplysninger. Hendes mand døde allerede i 1942, og hun blev siden gift Vollboudt. I 1939-1954 fungerede hun (med afbrydelser p.gr. af krigen) som gymnasie-lærer i det franske skolevæsen, men fik i 1954 studieorlov og i 1955 to års stipendium til videnskabelige studier, som hun brugte i Uppsala. Det var herunder, hun studerede de svenske, norske og danske folkehøjskoler og Grundtvigs skoletanker. Efter sin disputats ved Sorbonne i Paris (doctorat d'Etat 1962) blev hun i 1963 ansat ved universitetet i Lyon, 1966 (fast ansat 1969) som professor i skandinaviske sprog og litteraturer, indtil hun i 1978 fik sin afsked p. gr. af alder og dermed helt kunde hellige sig den folkehøjskole, hun i 1973 havde oprettet på en gård, hun havde købt i Ardèche (ved den lille by Vanosc) sydvest for Lyon. »Le Crau du Sapt« (Heksens hule) var gårdens navn på egnens gamle sprog.

Om sommeren besøgte hun med utrættelig iver de skandinaviske lande, sidste gang i august 1992. Hun talte da om Norden og Europa for en forsamling af ca. 150 mennesker på folkeoplysningscenteret Skærum Mølle i Vestjylland.

Denne Grundtvig-begejstrede franske skandinavist var altså oprindelig tysk og efterlader sig en schweizisk familie. Hun oprettede en folkehøjskole for franske og nordboer. Det mål, hun søgte hen imod, var de oprindelige folkelige kulturer under og bagved det romerske imperium. Ganske som Grundtvig.